

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

شامل: متن قوانین - تصویبنامه ها - صورت مفصل مذاکرات مجلس شورای ملی - مذاکرات مجلس سنا
اخبار رسمی - فرامین - انتصابات - آیین نامه ها - بخشنامه ها - آگهی های رسمی و قانونی سؤالات

۵ شنبه ۲۰ مهرماه ۱۳۲۹

روزنامه یوتیه
پیر: سید محمد شامی

سال ششم - شماره ۱۶۴۵

صفحه ۱

شماره مسلسل ۶۶

دوره شانزدهم قانونگزاری

مذاکرات مجلس شورای ملی

جلسه ۶۶

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز پنجشنبه ۱۴ مهرماه ۱۳۲۹

فهرست مطالب:

۱ - تصویب صورت مجلس

۲ - ورود در دستور و طرح استیضاح آقای مکی

۳ - موقع دستور جلسه آینده - ختم جلسه

* * *

مجلس دو ساعت و بیست دقیقه قبل از ظهر بریاست آقای رضا حکمت تشکیل شد.

رئیس - صورت اسامی غائبین جلسه قبل قرائت می شود.

(شرح زیر قرائت شد.)

غائبین با اجازه آقایان: بهادری، آصف، فتحعلی افشار، دکتر راجی طباطبائی، معین زاده

غائبین بی اجازه آقایان: معبود، معبودی، صفوی، مرزاهظم زنگنه، سالار سنندجی، برومند، امینی،

حسن اکبر، اقبال، شهاب خسروانی، قرشی، سعید مهدوی، عماد تربتی، محسن طاهری، حادقی، فضه نوری

کوراغلی، نبوی، پیراسته، محمد ذوالفقاری، امیر افشاری، دکتر شایگان، جوانمردی، معبودی، دکتر مصباح زاده.

دیر آمدگان با اجازه آقایان: حسین خاکیار، موسوی، فرهودی، منصف، مسگر صاحب جمع، دکتر معظمی، اسلام، دکتر جلالی.

دیر آمدگان بی اجازه آقایان: شکرانی، مکریم، معتمدی، معبودی، خسرو قشقائی، یودا فایان، نواب

مجلس دو ساعت و بیست دقیقه قبل از ظهر بریاست آقای رضا حکمت تشکیل شد.

در این کمیسیون تصویب می شد برای معامله تنباکو هم در این کمیسیون مطرح شده و تصویب گردیده و آقای شمعی معاون وزارت دارائی هم با کمال بوطرفی حد اکثر وقت را در انجام این معامله کرده اند.

رئیس - اصلاح می شود. آقای کهبید بفرمائید.

کهبید - در صورت جلسه روز پنجشنبه که بنده سؤالاتی تقدیم کردم راجع به معامله تنباکو البته بنده آنچه را صلاح منکبت بود بنظر خودم سؤال کردم و استاد و مدارکی هم در این مورد دارم که البته قضاوتش برعهده آقایان و هئیتندگان خواهد بود و در ضمن توضیحی که بنده عرض می کردم در صورت جلسه یکی از نمایندگان محترم بنده این جمله را فرمودند که حالا آقای کهبید را هم شرکت بدهید معامله صحیح میشود و خواستم بنده باین جمله ای که ایشان فرمودند، اعتراض کرده باشم و صراحتاً عرض کنم که بنده بهیچوجه من الوجوه نه در مناقضه های دولتی نه در سایر جاها شرکت نکرده ام و نمی کنم و حتی با اولاد و وصیت کرده ام دولت اگر خواست طلا بدهد و نقره عوضش بگیرد، معامله نکنند. بنابراین بنده هیچ معامله ای هیچوقت با دولت نکرده ام. این را خواستم عرض کنم امروز، موقع طرح سؤالم بنده مطالب را عرض خواهم کرد (احسنت).

رئیس - آقای اردلان راجع بصورت جلسه است؟ بفرمائید.

اردلان - در هراتی که در جلسه گذشته بنده کردم با اینکه وقت شده است چند تا اشتباه شده است با اجازه مقام ریاست تصحیح می کنم که اصلاح بشود در صورت جلسه نوشته شده است که سال گذشته ما چهار میلیون واردات داشتیم، در صورتیکه بنده عرض کردم چهار میلیون ابره واردات داشتیم. اشتباه شده است. در صورت جلسه نوشته شده است که اگر شکرانی

فرامرزی، مهدی ارباب، تیمور تاش، آشتیانی زاده، دکتر کیان، امیری، قراگوزلو، معدن، نوقه الاسلامی، سودآور، هراتی، کهبید، سلطانپور، دکتر مصدق، دکتر برال، دکتر طباطبائی، موقر.

۱ - تصویب صورت مجلس

رئیس - نسبت بصورت مجلس جلسه پیش نظری نیست؟ آقای صفائی

صفائی - در صورت مجلس گذشته جمله ای از بنده نقل شده است که بنده گفته ام آقای کهبید با بهترین افراد وزارت دارائی معامله کرده اند در صورتیکه بنده چنین چیزی عرض نکردم، عرض نکردم، عرض کردم در وزارت دارائی کمیسیونهای مرکب از صالح ترین افراد یعنی آقای اشتری و زینی، امدهای تشکیل شده و معاملاتی که انجام میگیرد

کرده اند آنوقت رئیس محکمه که مدتهاست انجام وظیفه میکند و مدتی است تقاضای انتقال مینماید چون خوب انجام وظیفه میکند هوشش میکنند قاضی بایستی در حوزه قضاوت خودش استقلال داشته باشد قاضی اگر نباشد باحیثیتش با خانواده اش با اموالش بازی کرد و هر روز او را از این شهر بآن شهر پرتاب کرد خوب این چهار مرتبه میتواند استقامت بخرج بدهد بعد سرش به سنگ میخورد و تغییر رأی میدهد و مجری او امر مافوق میشود

رئیس - آقای مکی تأمل بفرمائید پیشنهادی رسیده که ۱۰ دقیقه تنفس بدهیم (پیشنهاد بشرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد میکنم ۱۰ دقیقه تنفس داده شود. دکتر بقائی

کشاورز صدر و شوشتری - بنده مخالفم رئیس - آقای دکتر بقائی توضیحی دارید بفرمائید.

دکتر بقائی - چون ناطق خسته شده و قریب ۲ ساعت صحبت کرده است بنده پیشنهاد کردم که ۱۰ دقیقه تنفس داده شود از آقای شوشتری هم خواهش میکنم که موافقت بفرمائید.

شوشتری - تنفس چیست آقا، اجازه بدهید این استیضاحی است که مطرح شده است و دو ساعت است که آقای مکی صحبت میکنند و یکساعت دیگر حق دارند مطالب از دست میرود ایشان مطالبشان را بگویند بعد ممکن است تنفس داده بشود چون برای هر کدام از این مطالب جواب داده میشود و چون بنده هم طبق ماده ۹۰ میخوام صحبت کنم اجازه بفرمائید چه نامی دارد که ما بنشینیم تا چهار ساعت دیگر بنده مخالفم و باید بنشینم جواب گفته شود چه نامی دارد؟ (کشاورز صدر - آقای مکی بفرمائید تنفس بدهیم یا خیر؟) هر طور میل دارید

صدر زاده - آقای شوشتری جنابعالی هم موافقت بفرمائید

کشاورز صدر - آقای شوشتری استدعا میکنم حضرات عالی بس بگیری

رئیس - رأی گرفته میشود بپیشنهاد تنفس آقایانی که موافقت قیام کردند و تصویب شد ۱۰ دقیقه تنفس داده میشود بعد از تنفس آقایان حاضر باشند

در این موقع جلسه بعنوان تنفس ختم و شش دقیقه بساعت ۱۲ مانده جلسه مجدداً بریاست آقای رضا حکمت تشکیل گردید.

مکی - آقای فرامرزی توجه کنید روی سخنان با شماست بنده ضمن بیان استیضاح درخواستم اظهار خوشوقتی از وقایع لار کرده باشم (فرامرزی - تشکر)

شما موضوع را مطرح کردید البته هیوان کشور هم که این حکم را نقض کرده باین علت لغو کرده است که میگوید موقفی که این وقایع اتفاق افتاده حکومت نظامی وجود نداشته و آنها آمده اند حکومت نظامی را بعد از این واتمه برقرار کرده اند ما منظور یک خودتان اطلاع دارید نظامها حضور داشته اند و این وقایع رخ داده و بعد اعلام حکومت نظامی کرده اند

پس از اعلام حکومت نظامی يك اشخاصی را گرفته اند و چون قانون عطف بنا سبق نمیشود موفقیه این قتلها و این جنایات واقع شده است حکومت نظامی نبوده بایستی ببعاکم هادی برود و دیوان کشور هم حکمی را که نقض کرده از این لحاظ است که باید برود به محکمه جنائی و مجدداً رسیدگی شود و حکم برائت برای کسی صادر نکرده است (فرامرزی - صحیح است) و تعجب میکنم از شما که همیشه مخالف با حکومت نظامی بوده اید (فرامرزی - صحیح است) خود - شما دوره گذشته مقدم بودید به یک چنین طرحی که به امضاء برسانید که بایستی حکومت نظامی اختیارش ملفی گردد و این حرفه ای که بایستی بر علیه دشمنان مملکت بکار برود بایستی از دست آنها گرفت تا بر علیه خادمین مملکت و افراد شریف مملکت بکار نرود تعجب میکنم که چطور از بیان بنده برای شما سوء تفاهم ایجاد شده است من قصدی از حمله یا اینکه چرا اینکار شده یا نشده نداشتم و معتقد به حکومت قانون هستم نه بلبشو یا قتل و غارت با حکومت ترور مخالفم و جبهه ملی همواره در اعلامیه هائی که داده و در مصاحبه هائی که کرده است و در نطقهائی که در پارلمان کرده اند همیشه به حکومت قانون تکیه کرده اند استیضاح بنده الان برای اینست که قانون در مملکت اجرا نمیشود ما نمیگوییم که با بی قانونی مملکت را اداره کنید و بروید هر کاری که میخواهید بکنید خیر یکی از آقایان اکثریت در یکی دو ماه قبل يك روز در یکی از این راهرو ها بن گفت که راجع بطرز تصفیه امور محاکم دادگاههای تهران من اسنادی جمع آوری کرده ام که آنرا امرنامه بشما خواهم داد که هر موقفی که متقاضی شد بگویند که در محاکم و دادسرا و تهران چگونه معاملات بزرگ را انجام میدهند و بیان کرد که شخصی در یکی از این شعب کار داشته قاضی محکمه میگوید برو فلان آدم را که وکیل است انتخاب کن تسکارت حل شود و او هم رفته است همین کار را کرده و دوازده هزار تومان بعنوان حق الوکاله از ش گرفته اند و بعد هم البته کارش تصفیه شده است این طرز دادسرا دادگاههای تهران است (آشتیانی زاده - قاضی را باید محاکمه اش کرد)

یکی از مواردی که بنده میخواستم عرض کنم تعویض غیر قانونی آقای ریاحی دادستان تهران بوده البته تعویض دادستان با اختیار وزیر گذاشته شده است ولی يك تشریفات بهم دارد باین معنی که وقتی میخواستند يك دادستانی را عوض بکنند مخصوصاً دادستان تهران را که با يك میلیون و اندی جمعیت سروکار دارد بایستی اول فهرست شرفرستی تهیه بکنند بعد بر سرانند فرمان صادر شود بعد دادستان را عوض بکنند. صبح آقای بوذری بوزارت انتخاب شدند (دکتر بقائی - معاوضت) معاوضت صبح آقای بوذری بوزارت انتخاب شدند بعد از ظهر آقای خسرو از عدلیه خوزستان به دادسرای تهران انتخاب شدند من میدانم چطور ممکن است تصور کرد که در ظرف دو ۲ ساعت فهرست تقاضای برقراری

ست ایشان بعرض اعلیحضرت هایبونی رسیده است و موشع شده است و عصر بر گشته است این از جمله مطالبیست که بنده تصور میکنم در ظرف دو سه ساعت از محالات است جز این که فکر بکنم که ایشان بعضی این که این سنگر را اشغال کرده اند بلا فاصله از لحاظ این که از دادسرای طهران خیالشان راحت شده باشد فوراً آمد آقای خسرو را که سابق مستد دوستی هم با ایشان دارند و هر وقت که ایشان بخوزستان تشریف میبرند بمترزل ایشان وارد میشدند ایشان را بدادستانی تهران انتخاب کردند بنده روزی که آمدم پشت تریبون و راجع بتضیقات و فشارها یک ببطبوعات وارد میشدم قبل از دستور مطالبی بعرض رساندم عرض کردم که اگر دولت توجهی نکند و جلو مطبوعات را طبق قانون باز نگذارد و زبان انتقاد را ببندد من دولت را استیضاح خواهم کرد البته این عریضی که بنده کردم يك اظهار عقیده ای نبود که از طرف شخص بنده گفته شده باشد بلکه مأموریتی بود که از طرف فراکسیون وطن بن داده شده بود و وقتی که تصمصب استیضاح گرفتند فراکسیون وطن مأموریت داد که وره استیضاح خود را مقدم بکنم و بنده هم چون مطمح دستورات فراکسیون هستم اطاعت کردم خاصه که خود بنده هم نسبت بعدم عدالت اجتماعی در مملکت و فشارها تکیه بر مردم وارد میشد دل خونی داشتم و هر روز شاهد نامه های زیاد و تلگرافهای بسیاری از شهرستانها بودم که صدای مردم مظلوم این مملکت با آسمان رسیده بود بنا بر این مبادرت باستیضاح کردم و از روزیکه استیضاح کردم مرتباً افراد پیشاری بن مراجعه میکردند و هر کس درددل خودش را میگفت ولی چون مطالب بنده يك مطالب اصولی و کلی بود نمیخواستم وارد جزئیات مطالب بشوم و يك کارهای خیلی کوچک را پشت این تریبون بسع آقایان برسانم و وقت آقایان را تضییع و تلف کنم من بطور کلی يك مطالبی عرض کردم دیروز صبح یکی از نویسندگان تهران که با غالب آقایان اکثریت دوستی دارد و از رفقای آقای آزاد هم هست آمده بود و شکایت میکرد که من در چند روز قبل در لاهیجان بودم چندین نفر را گرفته بودند دست بند زده بودند آن شخصی هم که شکایت میکرد آقای ابوالفضل آل بویه است که آقای دکتر ظاهری و آقای ملک مدنی میدانند که يك آدم حرف مفت گوئی نیست درددلی داشت که دادگاه های آن جا و عدلیه آن جا و زاندارمری آن جا چگونه با مردم رفتار میکنند خیلی از آقایان توجه کرده اند که شکایات زیادی از زاندارمری و از بعضی ادارات انتظامی میرسد ببقیده بنده این شکایات بواسطه اینست که دادگستری انجام وظیفه نمیکند اگر دادگستری انجام وظیفه بکند زاندارم نمیتواند بجقوق مردم تعدلی بکند زیرا زاندارمری تابع وزارت کشور است و وقتی تابع وزارت کشور شد محاکم استثنائی ارتش را ندارد و بایستی مثل افراد عادی در محاکم عادی محاکمه

شود چون محاکم دادگستری توجهی باین امور ندارد و چون وزارت دادگستری نمیخواهد مأموریتی انتخاب بکند که جلو فشار و تعدی را بگیرند این است که زاندارم کوچکی هم که در یک دهی هست از موقفیت خودش سوء استفاده میکند و رفتاری بر خلاف حق و عدالت نسبت ب مردم مرتکب میشود یکی از آقایان نوشته است که تقاضا میکنم مطالبتان را خلاصه بکنید بنده از اول سیم این بوده است که مطالب را خلاصه عرض کنم.

بنده کارهای خلاف قانون را میگویم هر کس کرده خطا کرده پس اگر قبول دارید در موقع رأی خواهیم دید که چه جوری رأی خواهید داد ایشان در چندین مورد در چندین حکمیت شرکت داشته اند و این حکمیتها برای حسن قضاوت ایشان نبوده است که بعد بگویند بقول آن شاعر عرب که ما افضاک چقدر خوب قضاوت کردی تو، اینها فقط برای نفوذ ایشان بوده است چون در رأس يك وزارتخانه ای هستند، معاون يك وزارتخانه ای هستند، وزیر دادگستری هستند برای این است که از موقفیت ایشان استفاده کنند، اینها فقط برای این است که از نفوذ اشخاص، از موقفیت اشخاص استفاده بکنند و بیایند يك دعوی بزرگ را حل و فصل بکنند و بعد هم يك حق حکمیتی بگیرند حالا کی حاکم میشود، کی محکوم میشود بنده کاری ندارم ولی اصولاً کسی که در دستگاه قضائی يك سستی دارد، آنهم يك سمت مهمی او حق ندارد وارد دعوی حکمیت بشود و بعنوان حکم در قضایا دخالت بکند بنده این تلگرافها را میدهم بدفتر کبیسون عریض که جواب نامه ها و شکایات مردم را خود کبیسون عریض مغایره کند.

رئیس - جلسه سه ساعت طول کشیده، پنج دقیقه مانده است.

بعضی از نمایندگان - می نشینیم جواب استیضاح را بدهند.

دکتر بقائی - ۲۰ دقیقه مانده است.

شوشتری - بنده طبق ماده ۹۰ اختصار دارم.

رئیس - سه نفر از آقایان بر طبق ماده ۹۰ اجازه خواستند.

بعضی از نمایندگان - باشد برای جلسه بعد.

شوشتری - نه قربان تأثیر در رأی دارد رئیس - پس آقایان تشریف داشته باشند که صحبتهاشانرا بکنند، آقای شوشتری بفرمائید.

بیدعشق بر گردانند میدانم مصوری رمال بپوشد کانون فسادی عتی، دزدی و کافه سازی، همه چیز دارد و تقویت میشود اما این منی را بجانب آقای بوذری عرض کردم که میگویند این بشا مربوط است گفت خیلی ها خودشانرا بن منتسب میکنند ولی من نمیگویم دستور تعقیب او را شدیداً داده ام من خودم رفته در آگاهی گفتم آقا این پنجاه شصت فقره پیرونده دارد حتی مرحوم رضاشاه کبیر دستور داد که او را بگیرند و ببرند همه میدانند یکچنین آدمیرا، يك مأمورین کوچولو بریز آن تو با يك حقه بازیها با هم ساخته اند و کلاهبرداری میکنند من کتان شهادت نمیکم و قرباً از دولت میخوام ایند کانهای رمالی جفاری حقه بازی باینجمع شود اگر خاطر آقایان باشد من خودم اینجا آقای آقا سید جلال طهرانی نشسته بود که يك قاعده رمل را چون استاد در این فم هستند گفتم این حقه بازیست باین حقه بازی رفتند دیک گذاشته روی بار آتش کرده از خانم آن سید محترم آن تاجر صحیح العمل رفتند سستی گرفتند پس بنده کتان شهادت نمیکم آنچه را که بدانم ولو والله العظیم بذات پروردگار بر ضرر هر شخص باشد برادرم، پدرم، بستگانم باشد میگویم و وظیفه خود میدانم که حقیقت را بگویم (احسنت، احسنت)

نسبت بایشان صمیمیت دارم تعریفی بکنم خدای نکرده اگر يك انحرافی بینم اول کسی که انتقاد بکند من خودم خواهم بود (یکی از نمایندگان - آقای ملک منحرف نمیشود)

لطفی عاجز و مسکین هر چه ظالم و بد خواه ظالم و بد خواه هر چه عاجز و مسکین این آدم اینجور است من از جناب عالی توقع داشتم جناب آقای مکی وقتی میآید از نواقص دادگستری مطالبی میگویند بلطفی اعتراض کنید که آقای تو اطلاق رئیس استیناف که می نشستی چرا قضات را میخواستی دستور بایشان میدادی بوذری که نه میگوید و نه کسی بجرفش گوش میدهد (خنده شدید نمایندگان) نه جان شما کی ارزش حساب میبرد؟ اما اشاره دیگر فرمودند عرض کنم من در اینجا خیلی خوشوقت شدم که آقای مکی فرمودند که احکام محکمه انتظامی باید مطابق النعل بالنعل اجرا شود خواستم عرض کنم . . . .

رئیس - آقای کشاورز صدر اینس دیگر

مربوط بناده ۹۰ نیست

کشاورز صدر - . . . میدانم راجع به همین موضوع این مطلبی را که فرمودند آمدند دستور دادند من عقیده دارم که آقای را مطلع کنم آن مطلبی که فرمودند راجع بآن شکر و معامله با انگلیس هادر وزارت دارائی در آنجا هم کمیسیون بوده است آقای بوذری بیا اینجا بگو تو معاون بودی و اطلاع داری بیا اینجا بگو يك کمیسونی بود در وزارت دادگستری که دکتر سجادی و لطفی و سه تا از قضات عدلیه را عوض کردند تا قرار مجرمیت بدهند برای اینکه آمریکاییها گفتند ما شکر ارزانتر میفروشیم، انگلیسها گفتند گرانتر ما يك قرار دادی داریم که اگر هر جا ارزانتر داد از آنجا بخریم برای اینکه ما مجبور باشیم که از انگلیس گرانتر بخریم دکتر سجادی این دوسه را درست کرد و آقای لطفی و دیگران هم توی اطلاق او بودند مستنطق را خواستند بامدعی العموم تاقرار مجرمیت بدهند جناب عالی هم تعقیب کنید شاید آقای بوذری

هم اگر اسرار اداری نباشد معاون بوده شنیده بیاید اینجا بگوید بگ اربد پرده از روی کارها برداشته شود بنده الان هم اگر يك کسی کار خوبی بکند تعریف میکنم اما راجع بخراسان اگر اجازه میفرمائید بگویم (همه نمایندگان - خیر، خیر حالا لازم نیست بگویند) اجازه بدهید تا بگویم (بعضی از نمایندگان - نه، نه) من یکروز قبل از دستور اسم مینویسم و پرده خراسان را بالا میزنم

۳ - موقع و دستور جلسه

آینده - ختم جلسه

رئیس - پیشنهاد رسیده است که جلسه ختم شود قرائت میشود (بشرح زیر پیشنهاد آقای نبوی، قرائت شد) پیشنهاد میکنم جواب آقای وزیر دادگستری بجلسه بعد موکول و جلسه ختم شود

رئیس - جلسه آینده اسم نویسی بشود اول جلسه صحبت کنید، جلسه آینده روز یکشنبه ساعت ۹ صبح

(۳۵ دقیقه بعد از ظهر جلسه ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت